

ИЗКУСТВО В РЕЛИГИЯТА И РЕЛИГИЯ В ИЗКУСТВОТО

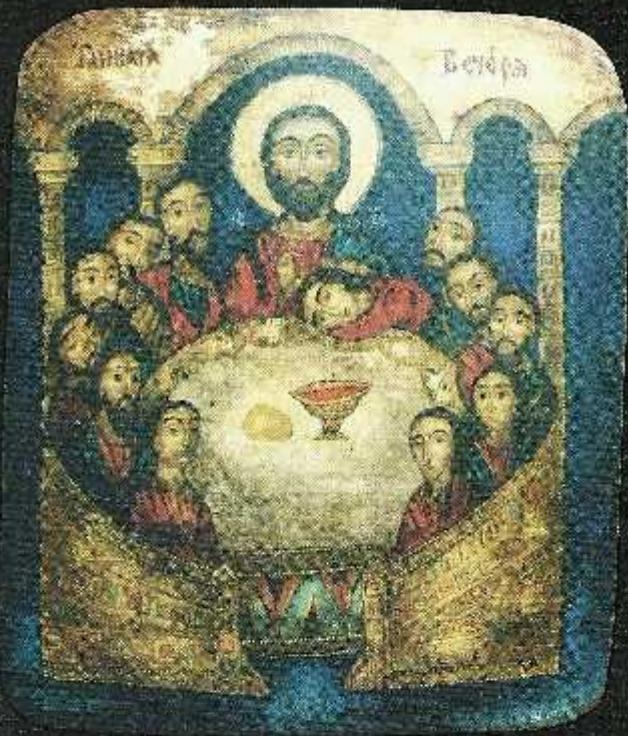
Живописта, която правя днес, е резултат от важна промяна в моя светоглед. Аз търсех моето място в изкуството като експериментирах с най-модерните изразни средства: абстрактна живопис, концептуален авангард, инсталации. Всичко това беше много интересно, но аз чувствах, че пропускам нещо, че не съм на мястото си. Интересът ми към утвърдените съвременни артистични форми не беше достатъчно голям, за да направя нещо значително в тази област.

Усилията ми смениха рязко посоката си, когато започнах работа в едно реставраторско ателие. Често ми се случваше да сържа в ръцете си български икони от XVIII, XIX век. По време на работата над тях бях дълбоко впечатлена от близкия контакт с тези предмети. Те мълчаливо ми показваха тътя, който трябваше да следвам.

Започнах с изучаване на иконописните техники и Византийската изобразителна система. Направих много копия на стари Византийски образци. Отделих специално внимание на руската иконопис от XV – XVI век. Бях поразена от дълбокия философски смисъл, силата и оригиналността на изразните средства на Византийските майстори. Основните принципи на светлината, обратната перспектива, изображението на човешката фигура в най-вече на човешкото лице съвсем не бяха изчерпани. Те криеха в себе си още много живот и възможности, които изследвах с истинска любов и интерес.

В процеса на тази работа пред мен съзникаха много въпроси от естетически и богословски характер. Търсенията на отговорите ме доближих до християнската доктрина. Постепенно откривах една голяма част от човешката култура, която преди не познавах добре. За да систематизрам знанията си преди четири години постъпих като задочен студент в Богословския факултет на Софийски университет.

Така в моята работа се съединиха теологията и изкуството. Пряко свързани с това обстоятелство трябваше да бъдат и моите нови изразни средства. Оценявах правенето на копия като една полезна дейност, но това не беше най-подходящото за мен. Аз се осмелих да продължа нападък и върху всички натрупани знания и опит да изградя нов стил. Направих това като

Тайната Вечеря

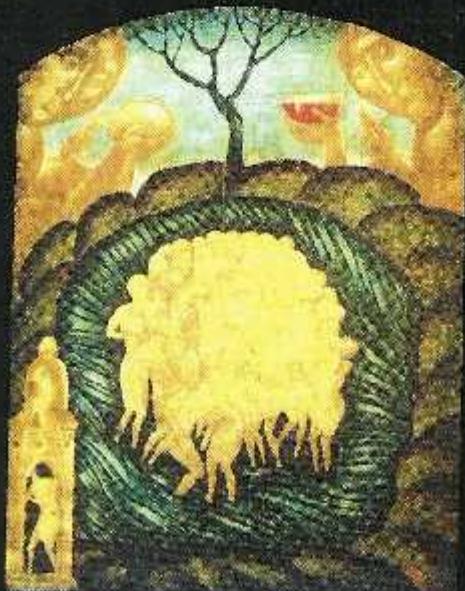
Патмография

Преображене Христово
тимпография

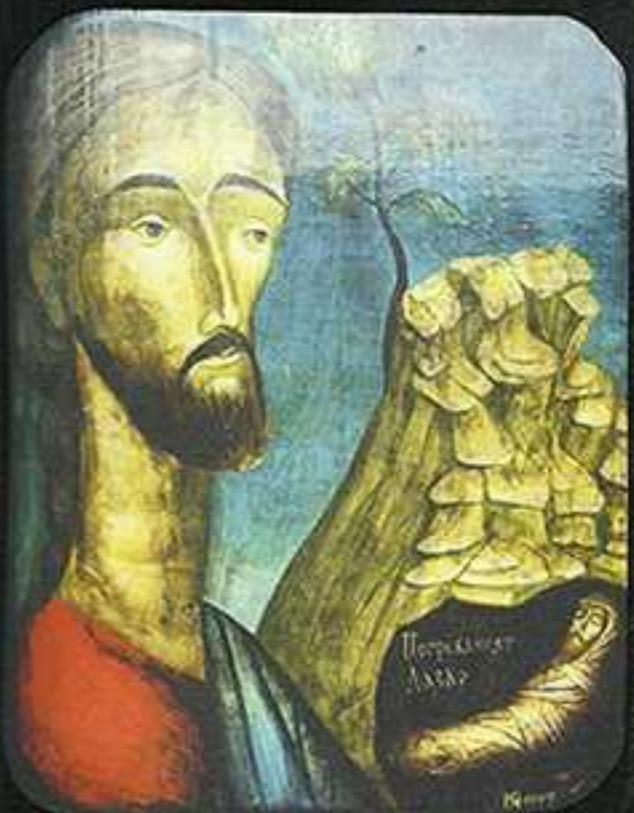

Христос и съмъртката
тимпография

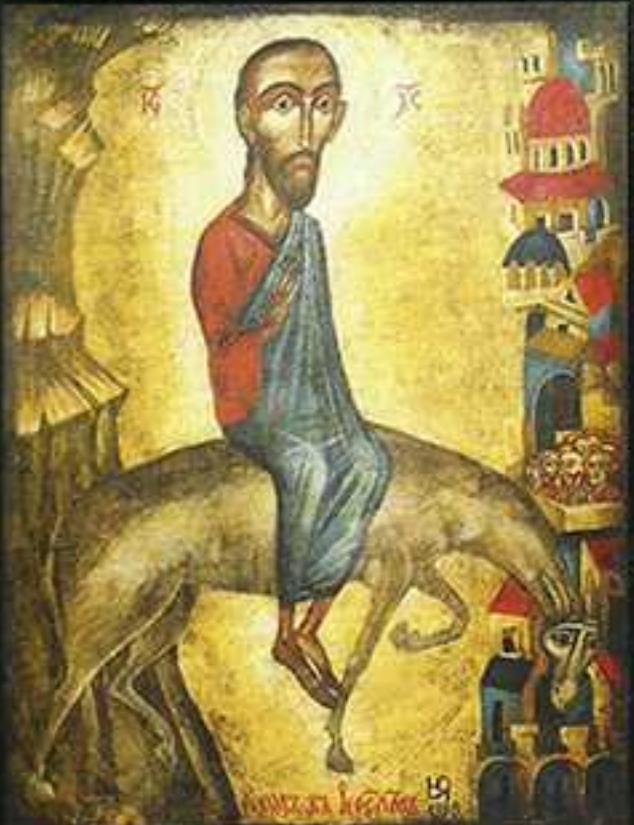
Св. 40 мъченици

тимпография

Лазарий Лазар

темпера/храст, частна колекция, Холандия

Иван в Иерусалим

темпера/храст

комбинирах знанията си за византийската изобразителна система и тази част от изкуството на нашия век, която беше решаваща за формирането на моята естетика. В основата на този процес лежеше като спойка моята творческа интуиция, която за твореца играе същата роля, както наследствеността за всяко същество. Уверена съм, че нейните ирационални корени се губят някъде далече в миналото на Балканската земя.

В процеса на оформянето на този стил аз се опитах да го дефинирам, но се намъкнах на трудности, тъй като не можах да открия негов аналог. Живописта ми не беше никога изцяло светска, нито съвсем религиозна. За да изясня въпроса, попърсих кои необходими и достатъчни условия трябва да удовлетворява всяко религиозно изкуство. Открих ги:

- 1) да има бързка с конкретна религия
- 2) да оперира с персонажи и събития от конкретен религиозен текст

Моето изкуство отговаряше и на тези условия. И тъй като чрез него изразявах истините на ортодоксалното християнско учение, аз го дефинирах като съвременна православна християнска живопис.

В своята работа съм сълбоко повлияна от българското иконописно наследство. В българските фрески и икони, независимо от кой период са и с каква степен на сръчност са направени от анонимните в повечето случаи зографи, откриах деликатна простота, чисто страдание, удивление и любов. Тези най-човешки характеристики сълбоко ме вълнуваха и аз просто ги поех от безименни майстори, за да ги прекеса по-нататък във времето.

В края на този разказ ще припомня думите на старец-отшелник авва Арсений за девицата: „Докато девицата живее в бащиния си дом, мнозина желаят да я имат за своя невеста, но когато започне да излиза от дома, вече не на всички се харесва. Едни я унижават, а други я хвалият; тя няма вече тая чест, както преди, когато е живяла в уединение.“ Така е и с плодовете на изкуството. То е тази девица, която непременно трябва да излезе един ден от бащината си къща и да се покаже пред хората. Родителят я е създал и възпитал, а каква ще бъде съдбата ѝ времето ще отсъди.

Юлия Станкова
октомври, 1998 г., София